

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förändringar och framtidsutsikter inom metallindustrin" (initiativytrande)

(2011/C 51/02)

Föredragande: **José Isaías RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO**

Medföredragande: **Enrico GIBELLIERI**

Den 16 februari 2010 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

"Förändringar och framtidsutsikter inom metallindustrin".

Rådgivande utskottet för industriell omvandling, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 8 september 2010.

Med hänsyn till kommitténs nya mandatperiod har plenarförsamlingen beslutat att behandla detta yttrande vid plenarsessionen i oktober och utsett José Isaías Rodríguez García-Caro till huvudföredragande i enlighet med artikel 20 i arbetsordningen.

Vid sin 466:e plenarsession den 21 oktober 2010 antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 72 röster för och 8 nedlagda röster:

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Strategisk betydelse

Metallsektorn har en mycket stor betydelse för övergången till en ekonomi grundad på ett effektivt resursutnyttjande och låga koldioxidutsläpp, i linje med Europa 2020-strategins målsättningar. Målet att öka effektiviteten i utnyttjandet av resurserna är en utmaning för sektorn och innebär samtidigt en affärs-möjlighet: En ekonomi grundad på ett effektivt resursutnyttjande kan inte existera utan metallindustrin. Det är en stabil sektor som ger upphov till många arbetstillfällen och som ligger till grund för ett betydande mervärde; som stärker den europeiska värdekedjan och utgör en länk i den värdekedja som leder fram till en ekonomi grundad på ett effektivt utnyttjande av resurserna.

1.2 Metallsektorn är också mycket betydelsefull eftersom den fungerar som innovatör och leverantör, framför allt i samband med initiativet "Ett resurseffektivt Europa", som har målet att hålla isär den ekonomiska tillväxten och utnyttjandet av resurserna, stödja övergången till en ekonomi med låga koldioxidutsläpp, öka användningen av förnybara energikällor, modernisera transportsektorn och främja en effektiv energianvändning.

1.3 Synlighet

Bristen på synlighet är ett problem för metallindustrin.

1.4 Det är viktigt att poängtera att metallsektorn inte bör blandas ihop med sektorn för metallframställning. I en statistisk rapport från Eurostat, "European Facts and Figures", analyseras framställningen av järn, stål och järnlegeringar (Nace 27) tillsammans med tillverkningen av metallprodukter, det vill säga metallsektorn (Nace 28). Detta leder till att det är mycket svårt att utföra en korrekt analys av sysselsättningen och de industri-

ella trenderna inom metallsektorn. Bristen på synlighet blir uppenbar i konsekvensanalyserna, som knappt tar någon notis om de mycket viktiga mikroekonomiska följderna av de kommande förordningarna inom denna sektor. Det är mycket viktigt att stödja utvecklingen av dess potential, framför allt när det gäller att öka exporten, och att dra praktiska lärdomar av dess företags- och innovationskultur.

1.4.1 Mot bakgrund av detta vill EESK uppmana Europeiska kommissionen att ge denna sektor inom bearbetningsindustrin den uppmärksamhet den förtjänar inom sin organisation och vid fördelningen av personal, och att förbättra metallindustrins representation vid, och samråd med, generaldirektoratet för näringsliv och företagande och generaldirektoratet för handel. Detta på grund av metallindustrins särskilda tyngd och dess betydelse för arbetsmarknaden med sina 4,3 miljoner anställda inom EU. EESK rekommenderar därför Europeiska kommissionen att ge metallindustrin en mer omfattande formell representation inom kommissionens tjänster och verksamheter (till exempel i dialogen mellan EU och Kina).

1.5 *En bra utgångspunkt för detta kan vara att tillämpa principen att "börja med småskaligt tänkande".*

Att förse myndigheterna med den information som krävs enligt bestämmelser på lokal nivå eller på EU-nivå utgör en tung administrativ belastning för de små och medelstora företagen, vilket lägger hinder i vägen för deras verksamhet. Det allmänna investeringsklimat som råder i många länder gör också att det hela tiden blir lättare och mer praktiskt och lönsamt för företagen att förvärva en del av sina produkter utanför EU, i stället för att öka sin produktion, utveckla ny teknik och investera i innovation. På längre sikt kommer detta förfarande att äventyra den långsiktiga konkurrenskraften och skrämja bort unga tekniker.

EESK stöder idén att fullt ut följa principen att "börja med småskaligt tänkande" när man genomför Europa 2020-strategin på det industripolitiska området, i enlighet med budskapet vid Europeiska rådets möte i juni 2010, liksom i det kommande meddelandet om den industripolitiska agendan för Europa, som grundar sig på det centrala initiativet "Industripolitik för en globaliserad tid".

1.5.1 EESK anser även att det är oerhört viktigt att medlemsstaternas nationella myndigheter stöder företagare på alla nivåer, så att det blir lättare att starta företag och så att företagargandan främjas.

Socialpolitiken och arbetsmarknadspolitiken har också en stor inverkan på de allmänna villkoren för företagens verksamhet. EESK uppmanar medlemsstaterna att göra gemensamma insatser för att bidra till att, framför allt på det socialpolitiska området, förbättra förutsättningarna för utvecklingen av konkurrenskraftiga och lönsamma företag, som kan ge upphov till hållbara arbetstillfällen inom den europeiska metallindustrin. Det är viktigt att göra det möjligt för industrin att – genom social dialog och ett punktligt och effektivt informationsutbyte och samråd – förutse möjliga förändringar relaterade till företagets verksamhet, kundföretagens strategier eller produktionen av material. På det här området skulle man kunna undersöka möjligheterna att främja utbytet mellan medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter inom EU, så att dessa kan lära av varandra och identifiera verkningfulla instrument, såsom vikten av flexicurity.

1.6 *Kvalificerad personal, adekvata prognoser för behovet av utbildning, metoder för att minska avståndet mellan metallsektorn och ungdomarna*

Med tanke på företagens genomsnittliga storlek blir tillgången till kvalificerad personal allt viktigare. Därför skulle det kunna utgöra en nyckelfråga att införa åtgärder för att bekämpa bristen på kvalificerad personal, till exempel genom välkvalificerade praktikanter, kvalificerad arbetskraft, fackmän, ingenjörer och forskare, liksom genom att tillhandahålla lämplig utbildning (både formell och yrkesinriktad).

1.6.1 EESK betonar det grundläggande behovet av att stimulera initiativ på alla nivåer för att stärka metallindustrins profil och öka ungdomarnas intresse för den. Det är av yttersta vikt att en relativt intensiv arbetskraftssektor som denna kan upprätthålla och om möjligt stärka sin personalstyrka, både vad gäller antalet anställda och deras kapacitet. EESK uppmanar kommissionen att undersöka möjligheten att genomföra en studie på europeisk nivå av de utbildningsmässiga och tekniska kvalifikationerna som krävs inom metallindustrin, för att man på så sätt ska kunna förutse behovet av utbildning. Denna studie skulle kunna utgöra ett viktigt referensdokument för ett utökat samarbete mellan metallsektorn å ena sidan och tekniska högskolor och yrkesutbildningsinstitutioner å den andra. EESK rekommenderar att man inom den nyligen inrättade europeiska sociala dialogen för metallsektorn leder och uppmuntrar denna studie.

Dessutom bör man undersöka alla de möjligheter till utbyte av information som anses lämpliga för att förbättra situationen för små och medelstora företag och deras anställda.

1.7 Innovation

För att nå framsteg inom forskning och utveckling är det särskilt viktigt att sektorn för metallframställning och metallbearbetningsindustrin samarbetar. På det hela taget bör fler europeiska forskningsfonder inriktas på metallframställning och metallbearbetning, inte minst materialteknik och nanoteknik, så att man kan förbättra metallernas mekaniska egenskaper genom forskning i företagets regi, vilket kan stärka och främja bilden av en konkurrenspräglad och innovativ sektor. Vid utformningen av det åttonde ramprogrammet anser EESK att de europeiska institutionerna, inte minst Europeiska kommissionen, bör göra sitt yttersta för att underlätta projektens allmänna tillgänglighet. Man bör framför allt stödja samarbetet med små och medelstora företag, eftersom dessa endast har en begränsad personalstyrka som kan samarbeta för att identifiera, föreslå och utföra möjliga innovativa projekt.

1.7.1 Industriell innovation bygger i allmänhet inte enbart på nya vetenskapliga kunskaper, utan snarare på en kombination av framsteg inom olika områden (till exempel nya metoder för logistik och marknadsföring, organisationsutveckling, nya affärsmodeller och ny produktutformning), och därför efterfrågar nu EESK en anpassning av EU:s innovationspolitik så att den i högre grad återspeglar detta.

1.7.2 Eftersom design och utveckling av produkter är moment som förflyttas mellan tidigare och senare stadier i produktionskedjan blir skyddet av immaterialrätten och frågan om förfälskningar en allt större utmaning. Även i detta avseende är det ytterst få metallföretag som kan avsätta lika stora resurser som de större företagen åt att skydda sin immaterialrätt.

1.8 Svag profil

Metallsektorn lider av en "svag profil". Att ge en god bild av sektorn och dess möjligheter är en uppgift som industrin behöver ta itu med, och som även skulle kunna underlättas genom stöd från myndigheternas sida. EESK rekommenderar därför de nationella och europeiska myndigheterna att analysera sektorns situation utifrån dess betydelse som industriell barometer och tillförlitlig indikator på den industriella produktionskedjans "hälso tillstånd" och att granska hur de små och medelstora företagen bidrar till detta.

Ett annat problem är den generellt sett bristande acceptansen för industrin och dess projekt, vilket är en följd av den negativa bild som har präglat sektorn i flera decennier. Ett nytt samarbete måste byggas upp mellan politiken, industrin och administrationen för att ge en mer positiv bild av de företag som uppfyller de rättsliga krav och åtaganden som åläggs dem.

1.9 Handelspolitiken

Både generaldirektoratet för handel och generaldirektoratet för näringsliv och företagande bör ha tillräcklig kännedom om metallindustrin och anta ett balanserat synsätt när man vidtar åtgärder som får konsekvenser för sektorns företag. EESK rekommenderar därför Europeiska kommissionen att vidta lämpliga åtgärder och att beakta allmänhetens intresse när beslut ska fattas om en specifik sektor, samt att ta hänsyn till de konsekvenser besluten får utmed hela värdekedjan och för industrins övergripande struktur. Europeiska kommissionen bör hålla fast vid principen om ömsesidighet i sina förbindelser med tredjeländer, framför allt inom handelspolitiken.

1.10 Grupperingar (Clusters)

Det finns ett stort intresse för att utveckla en vision för metallsektorn som utgår från de olika grupperingar (*clusters*) som finns runtom i den Europeiska unionen. De har framför allt uppstått i följande områden: Baskien (Spanien), Brescia (Italien), Flandern (Belgien), Litauen, Pays-de-la-Loire (Frankrike), Schlesien (Polen), södra Westfalen (Tyskland), Vorarlberg (Österrike) och Valencia (Spanien). Det vore dock lämpligt att genomföra fler studier för att granska följderna, de främsta tendenserna, förändringarna i den industriella strukturen och möjligheten att göra jämförande utvärderingar (*benchmark*) i de olika områdena.

1.11 Finansiering

EESK skulle gärna se att man fäste större vikt vid behovet att ställa likviditetsmekanismer till tillverkningsindustrins förfogande, i synnerhet när det gäller de små och medelstora företagen inom denna sektor, vilket skulle kunna leda till bättre metoder i hela Europa.

2. Inledning

2.1 Genom Lissabonfördraget inrättades en ny ram för EU:s funktionssätt. En ny Europeisk kommission har påbörjat sitt arbete och år 2009 inleddes en ny mandatperiod i Europaparlamentet. Samtidigt står EU i allmänhet, och den europeiska industrin i synnerhet, inför en global omvälvning och utmaningar av en typ som saknar motstycke sedan EU:s grundande.

2.2 Det är nödvändigt att möta dessa utmaningar med beslutsamhet för att kunna hejda den ökande arbetslösheten, företags- och industristrukturens tilltagande förfall och medborgarnas ständigt sjunkande förtroende.

2.3 Med detta initiativyttrande om den europeiska metallsektorn vill EESK lägga fram några tänkbara svar på de frågor som på sikt kommer att avgöra om man lyckas behålla den europeiska metallindustrins innovationskraft, ekonomiska motståndskraft och position i den globala konkurrensen. Det rådgivande utskottet för industriell omvandling (CCMI) genomför en kartläggning av de utmaningar och möjligheter som uppstår för sektorns del i samband med övergången till en hållbar ekonomi och ett effektivare utnyttjande av resurserna, i enlighet med formuleringarna i Europa 2020-strategin.

2.4 Det handlar bland annat om följande frågor: Hur ska utmaningarna mötas? Vet gemenskapens institutioner vad de behöver göra? På vilka områden kan mervärde skapas? Är "Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla" rätt väg för att uppnå målen?

3. Metallindustrin finns överallt

3.1 Företag inom metallindustrin finns i hela EU, i praktiskt taget varje europeisk region och stad. Dessa företag är flexibla, innovativa, ofta (relativt) små, pragmatiska, inriktade på tillhandahållande av tjänster, de skapar arbetstillfällen (och ser till att de bibehålls), och de är djupt rotade i den industriella produktionskedja som vi alla känner väl till. Dessa företag är så vanliga att vi ofta tar deras existens för given. Visserligen har man, glädjande nog, tagit de första stegen, inte minst i form av en första alleuropeisk studie i ämnet som nyligen publicerades av Europeiska kommissionen, men trots att vissa företag inom metallsektorn – troligen på grund av sin storlek – präglas av mångfald, mångsidighet och uthållighet, har de, till skillnad från dem som företräder hela sektorns intressen, i stor utsträckning förblivit anonyma och ouppmärksammade inom politiken.

3.2 Denna brist på synlighet märks exempelvis i Eurostats statistiska rapport "European Facts and Figures" där framställningen av järn, stål och järnlegeringar (Nace 27) analyseras tillsammans med tillverkningen av metallprodukter, det vill säga metallsektorn (Nace 28). Detta gör att det är mycket svårt att utföra en korrekt granskning av sysselsättningen och de industriella trenderna endast för metallsektorns del.

3.3 Denna brist på synlighet är inte längre försvarbar. Metallsektorn spelar en närmast osynlig men, likväl, grundläggande och mycket betydelsefull roll inom EU:s industriella verksamhet, och trots att de individuella företagen inom sektorn ofta är relativt små uppvisar den siffror som onekligen är imponerande inom den europeiska ekonomin.

3.4 Följande uppgifter ger en kortfattad beskrivning av metallsektorns omfattning och strategiska betydelse för Europas ekonomi och arbetsmarknad:

3.4.1 Det finns ett mycket stort antal småföretag (400 000) i hela Europa, varav majoriteten (cirka 95 %) har färre än 50 anställda.

3.4.2 Metallindustrin sysselsätter 4,2 miljoner människor i hela Europa, det vill säga, ungefär 12 % av den totala arbetskraften inom industrin!

3.4.3 Det är en sektor som skapar arbetstillfällen: Det är kännetecknande att den, till skillnad från de flesta andra sektorer, har uppvisat en konstant ökande sysselsättningsgrad i Europa under de senaste tio åren, fram till den nuvarande lågkonjunkturen. Till exempel steg antalet anställda inom sektorn med ungefär 8 % från 2000 till 2006.

3.4.4 Det är en näringslivssektor av stor betydelse: Värdet av dess produktion uppgick år 2008 till 530000 miljoner euro.

3.4.5 Den spelar en central roll i EU:s industriella verksamhet i och med att den producerar komponenter till andra industrier.

4. Metallsektorns strategiska betydelse

4.1 En fundamental länk i leverantörskedjan

Den europeiska metallsektorn utgör en fundamental länk i den europeiska industriella leverantörskedjan, eftersom den framställer komponenter och färdiga produkter åt alla de övriga tillverkningssektorerna.

- Komponenterna levereras framför allt till bilindustrin, flyg- och rymdindustrin, transport- och maskinindustrin (särskilt maskinbyggnadsindustrin), vilket medför att denna sektor är en nyckelaktör i övergången till en ekonomi med en bättre förvaltning av resurserna.
- Formar och tunnplåtar av stål är mycket viktiga för byggbranschen (för byggnader med stålramskonstruktion, armeringsjärn, byggnadsstommar av stål, ytmaterial och övrigt material etc.).
- Behållare för bearbetningsindustrierna, till exempel livsmedelsindustrin, läkemedelsindustrin, de kemiska och petrokemiska industrierna etc.
- Produkter för montering (skruvar, muttrar och bultar) och verktyg som används både inom industrin och av konsumenter.

4.2 En stabil industri

Metallsektorn har en stabil struktur som inte lider av någon större överkapacitet.

4.3 En sektor som skapar arbete

Inom EU-27 skapar metallsektorn arbete åt runt 12 % av arbetstagarna inom industrin, och ungefär en femtedel av områdets tillverkningsföretag tillhör denna sektor.

4.4 En sektor som skapar mervärde

Den europeiska metallindustrin svarade för 10 % av den industriella mervärdet i EU-27 och 7,4 % av industriproduktionen (år 2006). Mot bakgrund av dessa siffror är metallsektorn (brut-

toproduktion och produktionsvolym) en av de främsta i Europa på att skapa ett "mervärde", som är klart större än i andra industrisektorer.

4.5 En stor sektor med många små aktörer

Den europeiska metallsektorn är en viktig, självständig industri-sektor, trots (eller kanske tack vare) att den består av många företag med varierande inriktning, varav de flesta är små ⁽¹⁾ (mer än 90 % är små eller medelstora familjeföretag). Sektorn domineras också i många länder – Tyskland är det främsta undantaget – av mikroföretag (med 10 anställda eller färre), som utgör 80 % av sektorns företag (2006).

4.6 En sektor som stärker den europeiska leverantörskedjan

4.6.1 Det är knappast troligt att metallsektorns industriella struktur har uppstått till följd av en godtycklig eller slumpmässig utveckling. Det rör sig snarare om en praktisk anpassning till marknadens behov, som med tiden har lett fram till den industriella leverantörskedja Europa har idag, och som erbjuder den flexibilitet, innovationsförmåga och specialinriktning som krävs i dagens samhälle. Att det genomsnittliga företaget inom metallindustrin är litet eller medelstort ska i detta sammanhang inte ses som en svaghet, utan snarare som en relativ styrka.

4.6.2 Ovanstående gäller framför allt eftersom studier visar att denna industri i stor utsträckning är, och kommer att förbli, en sektor bestående av små och medelstora företag. Det är till och med så att företagen, proportionellt sett, blir mindre och mindre i förhållande till sina stora partnerföretag i leverantörskedjan, som till skillnad från företagen inom metallindustrin har inlett en betydande konsolideringsprocess. Möjligheterna till konsolidering inom metallsektorn är dock – generellt sett och av strukturella orsaker – mycket begränsade.

4.6.3 Det behövs ett närmare samarbete längs leverantörskedjan. Vad gäller leverantörskedjan begär EESK att Europeiska kommissionen och medlemsstaterna granskar den viktiga frågan om att stärka partnerskapet och främja ett närmare samarbete längs hela kedjan, och, framför allt, frågan om att skapa kanaler som gör det möjligt för metallsektorn att identifiera och påverka utvecklingen av ståltyper med nya egenskaper som svarar mot marknadens behov.

⁽¹⁾ Europeiska kommissionen; FWC:s konkurrenskraftstudier – Competitiveness of the EU Metalworking and Metal Articles Industries, slutlig rapport, 18 november 2009, s. 91, kapitlet "Industry structure and size distribution of companies", punkt 2.7.1 "Extent and role of SMEs in the MMA sector": En granskning av sektorn för metallbearbetning och metallvaror i förhållande till företagets storlek (antalet sysselsatta) [...] visar att sektorn domineras av mikroföretag (färre än tio anställda), som år 2006 utgjorde 80 % av företagen inom sektorn för metallbearbetning och metallvaror. Samtidigt kunde runt 17 % av alla företag i denna sektor definieras som små år 2006 (10–49 anställda). Alltså hade över 95 % av sektorns företag färre än 50 anställda år 2006, medan 3 % kunde räknas som mellanstora (50–249 anställda), och endast runt 0,5 % av företagen kunde räknas som stora (250 anställda eller fler).

4.7 En pressad sektor

Förhållandet mellan metallindustrin och dess kunder och leverantörer kommer, i fråga om storlek och stordriftsfördelar, att bli allt mer asymmetriskt under de närmaste åren. Detta innebär att metallindustrin befinner sig i en situation som blir allt mer pressad, och som begränsar dess möjligheter att kontrollera sin framtid och påverka sina ekonomiska förutsättningar. Denna situation leder till ett allt större tryck på de fasta utgifterna och anställningsvillkoren inom sektorn.

4.8 Svar inför framtiden – grundade på noggranna analyser

Med utgångspunkt i dessa grundläggande fakta vill EESK med detta initiativyttrande formulera svar som baserar sig på verkliga erfarenheter inom metallsektorn; en sektor vars företag och grupperingar (*clusters*) utgör ett positivt bidrag i alla Europas stora regioner när det gäller arbetstillfällen, utbildning och möjligheter. Det är en föränderlig sektor, motståndskraftig och innovativ, med en extraordinär förmåga att anpassa sig och behålla arbetstillfällen under högst skiftande omständigheter, vilket skulle kunna fungera som förebild i sökandet efter lösningar på annalkande utmaningar och, inte minst, för att staka ut vägen mot framtiden.

5. Vilka åtgärder behöver vidtas på EU-nivå?

5.1 Metallindustrin: de små och medelstora företagens förkämpe

5.1.1 Även om det finns regionala skillnader i absoluta tal (de tyska metallföretagen brukar till exempel vara större än i övriga EU) har metallsektorn ett tydligt särdrag i förhållande till företagets storlek inom andra branscher, nämligen att dess företag till övervägande delen är små och medelstora och att de återfinns praktiskt taget överallt inom unionen.

5.1.2 EESK anser att politikerna inte bör inskränka sig till att endast erkänna detta faktum i förbigående och sedan låta saken bero. Nya undersökningar har visat att detta utmärkande drag i fråga om de små och medelstora företagen inte bör ses som en marginell eller slumpartad aspekt inom metallsektorn, utan snarare som en av de grundläggande orsakerna till sektorns styrka.

5.1.3 EESK begär att EU fortsätter den uttömmande granskningen av sektorns främsta kännetecken, och klart och tydligt identifierar de aspekter som är till metallsektorns fördel och utgör dess främsta styrkor, och som följaktligen är faktorer som skapar mervärde inom EU:s tillverkningskedja.

5.1.4 Efter detta bör EU anta politiska strategier med inriktning på de små och medelstora företagen, för att tillfredsställa deras konkreta behov. Man borde också utveckla en optimal politik och god praxis, i båda fallen genom att använda verktyg för jämförande granskning (*benchmarking*), så att man tillfredsställer de särskilda behov som finns bland de små och

medelstora företagen inom den europeiska metallsektorn. På så sätt skulle man främja sektorns styrkor och fördelar, och man skulle även ge den det stöd den behöver för att förbli de små och medelstora industriföretagens förkämpe i Europa.

5.1.5 Dessutom skulle granskningar av metallsektorns starka sidor även bidra till att bekräfta dess betydelse som en av drivkrafterna bakom den industriella innovationen i Europa, för att på så sätt framhäva dess fördelar och förbättra dess framtoning, vilket är av yttersta vikt för att sektorn ska lyckas locka till sig ny arbetskraft (i synnerhet bland ungdomen). Det krävs en politisk vision för att den europeiska industrin ska kunna placeras i den politiska frontlinjen, som en källa till nya arbetstillfällen och en innovativ kraft inom den industriella kedjan.

I en tid när det, från olika administrativa instanser i hela Europa, kommer teoretiska, retoriska och inte sällan vaga löften avseende de europeiska små och medelstora företagen, skulle det vara bra att, i stället för att komma med luddiga lösningar som ska passa alla, utforma mer anpassade, välriktade, praktiska och realistiska åtgärder för att förstå, stärka och försvara denna viktiga sektor.

5.1.6 Det faktum att företagen inom denna sektor i allmänhet är små eller medelstora leder till att majoriteten av arbetstagarna inom metallindustrisektorn inte har någon koppling till de europeiska företagsråden eller liknande europeiska nätverk som företräder deras intressen. Även om majoriteten av sektorns företag verkar inom den europeiska värdekedjan, är de likväl utsatta för konkurrens av andra företag inom samma sektor med bas i länder utanför EU. Detta innebär att löner, arbetstid och arbetsvillkor många gånger är utsatta för en direkt konkurrens. För att undvika oklarheter på det informationsmässiga planet förespråkar EESK effektiv och punktlig information, såväl som samråd med arbetstagarna och främjande av dialogen mellan arbetsmarknadens parter. Med tanke på de små och medelstora företagens betydelse för sysselsättningen i Europa borde man inom EU-politiken erbjuda ett svar på dessa arbetstagares behov.

5.2 Tillgången till råmaterial, i synnerhet stål

5.2.1 Att garantera tillgången till råmaterial till rimliga priser är en fråga av central betydelse för metallindustrin, eftersom råmaterialen hela tiden får allt större återverkningar på den förändrade och globaliserade marknaden.

5.2.2 På grund av sin ringa storlek kan de europeiska metallföretagen varken använda sina personalkostnader som ett konkurrensmedel inom EU eller uppnå samma stordriftsfördelar som sina leverantörer (till exempel stålverken). Därför är det nödvändigt att de får tillgång till sina insatsvaror under konkurrenskraftiga marknadsvillkor, inte minst i fråga om råmaterial och energi.

5.2.3 EESK rekommenderar även Europeiska kommissionen att hålla fast vid principen om ömsesidighet i sina förbindelser med tredjeländer, och att, med hänsyn till detta, granska en rad faktorer som bidrar till den obalans i tillgången till råmaterial som drabbar europeiska företag i förhållande till företag baserade utanför unionen, till exempel Kina, som deltar i konkurrensen om metallsprot i Europa, medan de europeiska företagen å sin sida inte har samma tillgång till det metallsprot som säljs på grund av denna marknads slutna karaktär.

5.2.4 Det är också viktigt att stödja metallföretagens förmåga att planera inför framtiden, bemöta de skiftande förutsättningarna för sin verksamhet och förbereda sig på olika tänkbara scenarier (riskhantering), liksom att hålla ett vakande öga på regelverket för den europeiska stålindustrin så att detta inte blir ett hinder för investeringar i denna sektor inom EU. Övergången från fleråriga eller årslånga kontrakt till kontrakt på ständigt kortare basis, eller avistatransaktioner, som börjar bli allt vanligare, kommer av allt att döma att snabba på denna utveckling och successivt göra det svårare för metallföretagen att planera. EESK råder EU-institutionerna att ta hänsyn till denna tendens och utforma åtgärder som gör det möjligt att reglera den ökande prisvolatilitet som de små och medelstora företagen inom metallsektorn är utsatta för. Framför allt rekommenderar EESK att man tar hänsyn till denna viktiga aspekt vid utarbetandet av det kommande meddelandet om en europeisk strategi för råmaterialen.

5.2.5 EESK vill också belysa den ökande koncentrationen inom sektorn för järnmalsbrytning och ber Europeiska kommissionen att vara uppmärksam på de risker det kan medföra för den europeiska industrin om det uppstår monopoliserande förhållanden på global nivå, vilket de europeiska branscherna för stål, konstruktion och biltillverkning visade när de intog en tydlig och medveten hållning i frågan om den planerade sammanslagningen av gruvbolagen BHP Billiton Plc och Rio Tinto Plc.

5.3 Energi

5.3.1 En tryggad energiförsörjning är av yttersta vikt för EU:s metallindustri, som behöver säker tillgång till energi från alla konkurrenskraftiga energikällor på marknaden.

5.3.2 Att bygga upp och finansiera infrastrukturer och nödvändiga anslutningar mellan olika länder, liksom att undanröja hinder vid landsgränserna, framför allt för elöverföringen, är avgörande för att säkra konkurrensen mellan leverantörer och distributörer av el.

5.3.3 När man fattar beslut i frågor som rör energipolitiken är det också viktigt att man lyckas åstadkomma rätt jämvikt mellan de miljörelaterade aspekterna och de ekonomiska konsekvenserna i fråga om elförsörjningens stabilitet och priser; en jämvikt som utgör en avgörande faktor för denna sektors konkurrenskraft.

5.4 Konkurrensen ur ett rättviseperspektiv

5.4.1 De företag som är baserade i EU är också utsatta för en starkare internationell konkurrens, både av importerade produkter på den inre marknaden och på exportmarknaderna. De starkt skiftande förutsättningarna inom EU (till exempel energipriser, förfaranden för att få tillstånd för anläggningar eller fabriker och driftsförhållanden) gör situationen än svårare. EESK uppmanar Europeiska kommissionen att se till att konkurrensen kan bedrivas under rättvisa förutsättningar, både internt inom EU och i förhållande till andra länder i den internationella konkurrensen.

5.4.2 EESK uppmanar Europeiska kommissionen att se till att den internationella konkurrensen med andra länder kan bedrivas under rättvisa förutsättningar.

5.4.3 Slutligen bör de myndigheter som har till uppgift att slå vakt om konkurrensen vara mycket mer uppmärksamma på de överträdelser som äger rum på grund av denna sektors relativa storlek i förhållande till sina kunder och, inte minst, sina leverantörer.

5.5 Finansiering

5.5.1 De finansiella organen spelar en viktig roll för huruvida de industripolitiska målsättningarna nås, beroende på de risker de tar eller inte tar, och beroende på deras grad av tillgänglighet. Den finansiella krisen, som har kastat sin skugga över den reala ekonomins framtidsutsikter sedan slutet av år 2008, har inte lämnat metallindustrin opåverkad. Medan efterfrågan på lån var relativt svag under år 2009, som präglades av ett hårt ekonomiskt klimat, har det under år 2010 skett ett oväntat starkt uppsving som har lett till ett bristande underlag för finansiering av företag på grund av den ökande efterfrågan på lån. Sådana brister slår mer direkt mot de små och medelstora företagen, som nästan uteslutande är beroende av finansiering från bankernas sida. Metallindustrin, med sin höga andel små och medelstora företag, befinner sig än så länge under en lätt press, som dock hotar att utvecklas till en allvarlig kris.

5.5.2 Bankerna har inte visat sig ovilliga att ta risker när det handlar om att investera i hedgefonder eller andra värdepapper, men de är däremot högst motvilliga att ta risker när det handlar om att utföra det grundläggande åtagandet att bistå med finansiering inom realkonomin. Det är viktigt att understryka att finanssektorn bör vara ett medel för att uppnå ett mål. Vid denna tidpunkt samlar banknäringen kraft inför genomförandet av EU:s kapitalkravdirektiv, som kommer att leda till ett ökat tryck på bankerna att minska lånen och bli mycket mer restriktiva i sin risktagning. Det behövs en närmare granskning av regelverken så att man undviker att hela sektorns kreditillgång drabbas av negativa bieffekter.

5.5.3 EESK skulle gärna se att man fäste större vikt vid behovet av att ställa likviditetsmekanismer till tillverkningsindustrins förfogande, i synnerhet när det gäller de små och medelstora företagen inom denna sektor, vilket skulle kunna leda till bättre metoder i hela Europa.

5.5.4 Metallindustrin är en viktig sektor för den europeiska exporten. EESK skulle välkomna stödåtgärder för att utveckla dess potential, framför allt i fråga om exporttillväxten. Några

av dessa åtgärder borde utan tvivel inriktas på att öka sektorns tillgång till finansiella resurser och exportkrediter.

Bryssel den 21 oktober 2010

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON
